

PARLAMENTNÍ
INSTITUT

STÁTNÍ PODPORA VYUČOVÁNÍ OFICIÁLNÍHO JAZYKA V ZAHRANIČÍ

Mgr. Štěpán Pecháček, Ph.D.
Bc. Tibor Mócik

listopad 2014
studie č. 5.351

POSLANECKÁ
SNĚMOVNA
PARLAMENTU
ČESKÉ REPUBLIKY

Obsah:

Úvod.....	2
Země Evropské unie.....	3
Estonsko.....	3
Francie.....	4
Chorvatsko.....	4
Kypr.....	5
Litva.....	6
Lotyšsko.....	7
Maďarsko.....	7
Nizozemsko.....	8
Polsko.....	8
Rumunsko.....	9
Slovensko.....	10
Spojené království.....	10
Španělsko.....	11
Švédsko.....	11
Země mimo Evropskou unii.....	12
Norsko.....	12
Gruzie.....	13
Srbsko.....	13
Švýcarsko.....	14

Úvod

Studie obsahuje přehled způsobů podpory vyučování oficiálního jazyka v zahraničí ve vybraných zemích Evropské unie a mimo Evropskou unii. U každé země je sledováno zda a jakým způsobem právně zakotvuje existenci oficiálního jazyka, dále jakým způsobem podporuje výuku takového jazyka v zahraničí a zda vytváří zvláštní podporu pro výuku jazyka pro diasporu žijící v zahraničí. Z přehledu vyplývá, že všechny sledované země podporují výuku svého jazyka zejména na zahraničních univerzitách, přičemž tato forma výuky se zaměřuje na podporu studia jazyka cizinci. Tyto programy jsou zaměřeny nejenom na výuku jazyka, ale v širším kontextu na prezentaci národní kultury a rozšiřování povědomí o dané zemi v zahraničí. V druhém plánu jde o vytváření hospodářských a obchodních vazeb. Model podpory je v tomto případě prakticky shodný. Vlády financují studijní programy na zahraničních univerzitách, hradí pobyt vlastních lektorů na těchto univerzitách, vypisují stipendia pro zahraniční studenty, hradí výukové materiály, organizaci konferencí, seminářů, etc.

Ze srovnání dále vyplývá, že ne všechny země vytváří zvláštní programy pro podporu výuky jazyka pro diasporu. Tato skutečnost vyplývá z historického vývoje, ne všechny země mají zkušenost

s existencí diaspory, resp. přikládají její existenci různý význam. Nejintenzivnější podporu diaspory tak v souvislosti s historickým vývojem vykazuje Maďarsko či pobaltské státy, ze zemí mimo EU potom Gruzie. V těchto zemích se nejedná pouze o podporu výuky jazyka, ale o propracovaný systém podpory osob hlásících se k národnosti tvořící většinu v daném státě a představující podstatnou menšinu historicky usazenou v jiné zemi.

Některé země se ovšem nezaměřují na podporu výuky jazyka pouze pro historickou diasporu, ale berou v úvahu skutečnost, že v důsledku systému volného pohybu osob mezi zeměmi EU dochází k vytváření početně významných skupin občanů, kteří se dočasně usídlují v jiné zemi. Nejedná se tedy o historickou diasporu trvale usazenou v jiném státě, ale jde o osoby, u kterých se předpokládá návrat do vlasti. Vlády proto podporují výuku jazyka zejména pro děti těchto osob, popřípadě se zaměřují na celkovou výuku v oficiálním jazyce. Cílem těchto programů je umožnit těmto dětem snazší návrat do vlasti a bezproblémovou integraci do vzdělávacího systému. Jako příklady této podpory můžeme uvést Polsko nebo Švédsko.

Země Evropské unie

Estonsko

V souladu s estonskou ústavou (čl. 6) je estonština oficiálním jazykem a stát je odpovědný (preambule) za její ochranu¹. Užívání a rozvoj estonského jazyka se řídí jazykovým zákonem².

V současné době hradí estonská vláda mzdy lektorů estonštiny na deseti zahraničních univerzitách. Estonština je ovšem vyučována na více univerzitách v rámci programu Estonských studií.

V Estonsku existuje Národní krajanský program, který mimo jiné podporuje výuku estonského jazyka mezi Estonci žijícími v zahraničí. První program pro roky 2004 – 2008 se zaměřoval zejména na Estonce žijící v zemích bývalého Sovětského svazu. Aktuální program pro roky 2014 – 2020 umožňuje podporu také pro estonské komunity těch, kteří odešli do exilu do „západních“ zemí, a kde současná generace nemá a nikdy neměla přímý kontakt s estonštinou. Těmto osobám má napomoci v možné repatriaci do Estonska nebo pro zvýšení kontaktů s Estonskem.

Cílem programu je mimo jiné podpora výuky estonštiny a vytváření internetových informačních zdrojů pro školy v zahraničí a pro studenty estonštiny a organizace jazykových dnů pro mladé

---

¹Dostupná na: <http://www.president.ee/en/republic-of-estonia/the-constitution/>

²Dostupný na: <https://www.riigiteataja.ee/en/eli/506112013016/consolide>

Estonce žijící v zahraničí. Každoročně je na program vyhrazeno ze státního rozpočtu 750 000 euro³

Francie

Článek 2 francouzské ústavy stanoví, že francouzština je oficiálním jazykem Francouzské republiky.

Znalost francouzštiny v zahraničí je rozšiřována zejména prostřednictvím Mezinárodní organizace Frankofonie, která sdružuje frankofonní země. Mezi úkoly organizace patří také podporovat francouzský jazyk a kulturní a jazykovou rozmanitost.

Čistě francouzskou záležitostí je Agentura pro francouzské vyučování v zahraničí (L'Agence pour l'enseignement du français à l'étranger -AEFE). Jde o veřejnoprávní instituci, která působí v rámci ministerstva zahraničí. Cílem její existence je podporovat francouzské vzdělávání pro děti, které žijí mimo Francii a přispívat rozvoji francouzského jazyka a kultury. V současné době tato instituce spolupracuje se 494 školami ve 135 zemích světa.

Kromě AEFE působí v oblasti podpory francouzského jazyka také nevládní nadace Francouzská aliance (Alliance française), která byla založena již v roce 1883 s cílem podporovat výuku francouzštiny v zahraničí. Aliance je přítomna v 136 zemích světa.

Obdobnou organizací je Laická mise, která existuje od roku 1902, od roku 1907 v podobě charitativní organizace. V současné době působí ve 38 zemích světa.

Nevládní organizace koordinují svoji činnost s vládním programem a mají přístup k vládním finančním prostředkům.

Chorvatsko

Podle článku 12 ústavy Chorvatska je oficiálním jazykem chorvatština. Ministerstvo vzdělávání a sportu spravuje částku 500 000 euro na podporu výuky chorvatštiny a chorvatské kultury v zahraničí. Z těchto prostředků je hrazena síť lektorů a kateder chorvatského jazyka, literatury a kultury na univerzitách a tři centra programu Chorvatských studií v Kanadě a Austrálii. Lektorů chorvatského jazyka jsou v souladu s rozhodnutím o podmínkách pro výběr a zaměstnávání lektorů chorvatského jazyka a literatury na zahraničních institucích vyššího vzdělávání plně placeni státem, a to včetně financování knih, didaktických materiálů a výdajů na semináře.

Zmiňovaná centra Chorvatských studií jsou umístěna v místech se starou chorvatskou diasporou.

³<http://www.riigikogu.ee/index.php?id=177716>

Kromě jejich financování je ministerstvo vzdělávání a sportu odpovědné za organizaci a financování programů zaměřeného na vyučování chorvatštiny a chorvatské kultury pro chorvatské emigranty s cílem posilovat jejich znalost jazyka a posilování národní identity. Tyto programy v současné době probíhají v 19 zemích Evropy a ve dvou zemích jižní Ameriky. V probíhajícím akademickém roce 2014/2015 je v rámci programu hrazena činnost 91 učitelů chorvatštiny. Existence a financování programů v souladu s § 47 zákona o základním a sekundárním vzdělávání.

Kypr

Úřední jazyk Kypru je definovaný v ustanovení 3. článku kyperské ústavy. V souladu s ním jsou úředními jazyky této země řečtina a turečtina. V obou uvedených jazycích musí být uveřejněny všechny právní a administrativní akty přijaté a účinné na území Kypru, s výjimkou těch, které platí pouze pro Kypřany řeckého nebo tureckého původu. Oba úřední jazyky musí být uvedeny i na platných mincích, bankovkách a poštovních známkách. V případě jakéhokoli nesouladu mezi tureckým a řeckým zněním právního předpisu, uveřejněného ve Sbírce zákonů, je daný problém povinen vyřešit k tomuto určený soud. Není-li právní předpis uveřejněný ve Sbírce zákonů, ale je platný, stanoví ministr nebo jiný příslušný představitel, které z rozdílných znění tohoto předpisu bude s konečnou platností aplikovatelné. Každá osoba má právo obrátit se na státní orgány Kypru ve kterémkoli z úředních jazyků.

Kypr poskytuje státní podporu výuky svých dvou úředních jazyků v zahraničí prostřednictvím Odboru Ministerstva zahraničních věcí pro zámořské a repatriované Kypřany. Tento Odbor zabezpečuje stálý kontakt s Kypřany žijícími v zahraničí, jakož i zachování jejich kulturního dědictví a identity, do níž patří i snaha chránit jejich mateřský jazyk (jazyky). Na výuce mateřského jazyka dětí Kypřanů žijících v zahraničí se podílí zejména Ministerstvo školství a kultury Kypru, které určeným zahraničním školám poskytuje učebnice a další studijní materiály. Kromě toho těmto dětem umožňuje navštívit Kypr. Na uvedeném se podílejí i další organizace Kypru, které působí v zahraničí.

Podpora výuky úředních jazyků pro menšinu žijící v zahraničí je zejména v gesci Ministerstva školství a kultury, které ji realizuje jednak skrze Kyperskou vzdělávací misi ve Velké Británii, jednak ve formě vzdělávání v zahraničí žijících kyperských Řeků. Kyperská vzdělávací mise ve Velké Británii podporuje snahu řecko-kyperské komunity žijící ve Velké Británii udržet si svou etnickou, náboženskou, kulturní a jazykovou identitu. Mise vyučuje řečtinu, organizuje oslavy

kyperských národních a náboženských svátků a seznamuje žáky s tradicemi, zvyky a historií Kypru. Personál mise je tvořen jak učiteli z Kypru, tak učiteli z Velké Británie (působících na částečný pracovní úvazek). Ministerstvo školství a kultury Kypru dále podporuje činnost mise formou poskytování učebních materiálů, organizace školení pro učitele a každoročního letního dětského tábora na Kypru.

Vzdělávání kyperských Řeků, kteří v zahraničí žijí jakožto národnostní menšina (resp. diaspora) Ministerstvo školství a kultury Kypru realizuje zejména skrze poskytování učebnic a dalších vzdělávacích materiálů všem zahraničním řeckým školám a na vyžádání i dalším organizacím; pořádání vzdělávacích táborů pro děti z řeckých menšin; zabezpečení podpory vzdělávání pro repatriované Kypřany a Řeky, žijících v menšině (tento vzdělávací program poskytují přímo školy, ale rovněž jej zdarma nabízí i Vzdělávací středisko pro dospělé, které organizuje jazykové lekce řečtiny pro děti i dospělé) a výuky řečtiny pro děti a učitele řeckých ortodoxních škol v Jeruzalémě.

Litva

Podle článku 14 litevské ústavy je Litevský jazyk státním jazykem v Litevské republice. Pravidla pro užívání litevštiny jsou stanoveny zákonem o státním jazyku⁴. Zákon stanoví, že státní komise pro Litevský jazyk má stanovovat trendy pro vývoj litevského jazyka a stanovovat jazyková pravidla pro jeho používání. Komise je vytvořena na základě zákona o státní komisi pro Litevský jazyk⁵ jako státní instituce, kterou zřizuje a vytváří litevský parlament.

V souladu se zákonem o vzdělávání⁶ (§ 25) stát financuje rozvoj litevštiny v zahraničí. Na podporu mají nárok zahraniční vzdělávací instituce, na kterých dochází k výuce litevštiny, osoby, které pracují jako učitelé litevštiny v zahraničí. Podpora nemusí být pouze finanční, ale může mít i podobu převodu státního majetku. V současné době se litevština vyučuje na 40 univerzitách světa. Ministerstvo vzdělávání vypisuje každoročně stipendia pro zahraniční studenty litevštiny.

Pro Litevce žijící v zahraničí je vytvořen zvláštní program vzdělávání v litevštině. V současné době existuje osm škol s formálním vzdělávacím programem v litevštině v Bělorusku, Lotyšsku, Polsku, Rusku a v Německu. Kromě toho více jak 100 škol ve světě nabízí neformální studijní vzdělávací programy v litevštině. Také školy nabízející neformální studijní vzdělávací programy mají nárok na

⁴Dostupný na: http://www3.lrs.lt/pls/inter/dokpaieska.showdoc_l?p_id=275246

⁵Dostupný na: http://www3.lrs.lt/pls/inter/dokpaieska.showdoc_e?p_id=157640

⁶Dostupný na: http://www3.lrs.lt/pls/inter/dokpaieska.showdoc_l?p_id=460836

podporu ze státního rozpočtu.

Lotyšsko

Lotyšská ústava stanoví v části 1.4, že lotyšský jazyk je oficiálním jazykem Lotyšské republiky. Podrobnosti o užívání jazyka jsou upraveny zákonem o oficiálním jazyku⁷.

Na podporu lotyštiny je zřízena Lotyšská národní agentura, která podléhá ministerstvu pro vzdělání a vědu. Účelem existence agentury je mimo jiné podporovat výuku lotyštiny v zahraniční a podporovat znalost lotyštiny mezi Lotyši v diaspoře. V současné době je lotyština vyučována na 22 zahraničních vysokých školách. Agentura podporuje výuku lotyštiny prostřednictvím dodávání studijních materiálů, akademické literatury a metodologických příruček, dále provádí konzultace s vyučujícími a organizuje semináře a konference.

Pokud jde o podporu diaspoře ve výuce lotyšského jazyka, agentura vysílá jazykové specialisty do lotyšských škol v zahraničí, dále připravuje a zveřejňuje metodické a studijní materiály, provádí evaluaci vzdělávacích programů a vzdělávacích procesů a materiálně podporuje studenty a učitele lotyštiny v diaspoře.

Maďarsko

V Maďarsku je od roku 1844 oficiálním jazykem maďarština, a tato skutečnost je zakotvena také v ústavě v článku H⁸.

Vládním nařízením č 309/2006 (XII. 23.) o založení Institutu Ballasi⁹ byl vytvořen národní institut určený k podpoře maďarského jazyka a kultury v zahraničí. Institut mimo jiné podporuje výuku maďarštiny na zahraničních univerzitách, v současné době se maďarština vyučuje na 30 univerzitách v Evropě a je spojena s výukou širšího programu Maďarských studií. Mimo Evropu se program Maďarských studií vyučuje na 20 univerzitách. V rámci institutu působí Metodologické centrum pro vyučování maďarštiny jako druhého jazyka. Kromě vytváření metodických pravidel organizuje semináře, konference a pracovní setkání, vydává odborný lingvistický časopis, elektronické učebnice a e-knihy.

Institut poskytuje ročně 350 stipendií na jazykové kurzy v Maďarsku pro zahraniční studenty

---

⁷Dostupný na: http://www.vvc.gov.lv/export/sites/default/docs/LRTA/Likumi/Official_Language_Law.doc

⁸Dostupná na: <http://www.kormany.hu/download/e/02/00000/The%20New%20Fundamental%20Law%20of%20Hungary.pdf>

⁹Dostupné na: http://njt.hu/cgi_bin/njt_doc.cgi?docid=104903.269265

maďarštiny v délce od 10 měsíců po 2-4 týdny.

Podpora výuky maďarštiny pro diasporu je součástí zákona LXII z roku 2001 o Maďarech žijících v zahraničí¹⁰. Děti osob, na které se zákon vztahuje mají nárok na finanční podporu učení se maďarštině, mají nárok na podporu při nákupu knih a výukových materiálů. V rámci ministerstva vzdělávání existuje zvláštní organizace posuzující žádosti.

Nizozemsko

Oficiálními jazyky v Nizozemsku jsou podle všeobecného správního zákona nizozemština a fríština. Článek 2:6 zákona stanoví, že správní orgány a osoby pracující v rámci jejich odpovědnosti mají používat tyto jazyky. Podle čl. 2:7 se fríština používá jako oficiální jazyk v provincii Frísko.

Pokud jde o podporu výuky jazyka, je podporována pouze nizozemština a to prostřednictvím Nadace na podporu výuky nizozemštiny v zahraničí, kterou v roce 1980 zřídilo ve formě neziskové organizace ministerstvo pro vzdělávání, kulturu a vědu. V současné době tato instituce financuje 176 škol, které nabízí týdně 3 hodiny výuky v nizozemštině nad rámec výukového plánu, který probíhá v jazyce země, kde se škola nachází. Školy formálně spadají pod ministerstvo a nizozemská školská inspekce dohlíží na kvalitu vzdělávání.

Školy jsou určeny hlavně pro děti, které pobývají s rodiči v zahraničí a cílem je poskytnout jim kontakt s mateřským jazykem, aby neměly problém s resocializací po návratu do Nizozemska.

Pro diasporu žijící v zahraničí se žádný speciální program neposkytuje.

Polsko

Podle čl. 27 polské ústavy je polština oficiálním jazykem. Podmínky užívání polského jazyka jsou upraveny zákonem o polském jazyce z roku 1999¹¹.

Ministerstvo pro vědu a vyšší vzdělávání je odpovědné za vytváření podmínek pro studium polštiny v zahraničí. Spolupracuje v této oblasti s Polskými jazykovými centry na zahraničních univerzitách a prostřednictvím diplomatických misí vytváří oficiální partnerství s vybranými institucemi. V akademickém roce 2013/2014 byla polština vyučována na 103 univerzitách ve 35 zemích světa. Podle § 3 nařízení ministerstva pro vědu a vyšší vzdělávání z roku 2006 toto ministerstvo hradí

---

¹⁰Dostupný na: <http://www.refworld.org/docid/3f460e764.html>

¹¹Neoficiální překlad je dostupný na: <http://www.usefoundation.org/view/477>

životní náklady, cestovné, ubytování, pojištění a případně víza polských lektorů vysílaných do zahraničí. Kromě toho organizuje letní školy polského jazyka. Podle odhadů ministerstva v současnosti studuje polštinu jako cizí jazyk cca 10 000 studentů.

Podle § 1 zákona o polském jazyce je umožněna podpora jazykové výuky mezi Poláky žijícími v zahraničí. Podle nařízení ministerstva národního vzdělávání o vyučování dětí polských občanů dočasně žijících v zahraničí z roku 2010 mohou tyto děti, pokud je jich dostatečný počet, navštěvovat výuku v polštině a podle výukových plánů platných v Polsku. V současné době existuje ovšem pouze jedna polská škola, která je v Aténách.

Další formou podpory výuky polského jazyka mezi Poláky v zahraničí je vytváření konzultačních center, které poskytují možnost porovnat získávaná vzdělání na zahraničních školách s výukovými plány platnými v Polsku. V současné době jsou tato centra ve 37 zemích světa. Cílem existence těchto center je umožnit začlenění dětí do běžných škol v případě návratu do Polska. Centra jsou dozorována ministerstvem národního vzdělávání.

Jazyková výuka v zahraničí je zastřešována Centrem pro rozvoj polského vzdělávání v zahraničí, které vzniklo již v roce 1973. V akademickém roce 2013/2014 zaměstnávalo centrum 586 učitelů a podporovalo vzdělávání v polštině mezi 15 800 dětmi ve 36 zemích.

Rumunsko

V souladu s čl. 13 ústavy Rumunska je rumunština oficiálním jazykem. Podle článku 11 zákona č. 1/2011 o národním vzdělávání¹² je vláda povinna podporovat vzdělávání v rumunštině v zemích, kde žijí Rumuni. Ministerstvo vzdělávání, výzkumu, mládeže a sportu ve spolupráci s ministerstvem zahraničí prostřednictvím Institutu rumunského jazyka vytváří vzdělávací instituce vyučující v rumunském jazyce, podporuje práci lektorů na zahraničních univerzitách a kurzy rumunského jazyka, kultury a hmotné kultury pro děti rumunských emigrantů.

Institut rumunského jazyka je specializovaná instituce spadající do kompetence ministerstva vzdělávání, podporuje znalost rumunského jazyka, podporuje jazykovou výuku a hodnocení úrovně znalosti rumunského jazyka.

V rámci ministerstva zahraničí působí Eudoxiu Hurmuzachi institut, který vyvíjí činnost ve prospěch rumunské diaspory. Úkolem institutu je podporovat diasporu v oblasti ochrany etnické, kulturní a jazykové identity. Kromě jiného podporuje institut učitele rumunštiny vyučující

---

¹²Dostupný na: http://keszei.chem.elte.hu/Bologna/Romania_Law_of_National_Education.pdf

rumunštinu v diaspoře.

Slovensko

Článek 6 ústavy Slovenské republiky stanoví, že slovenský jazyk je státním jazykem Slovenské republiky. Podrobnosti týkající se používání oficiálního jazyka jsou stanoveny zákonem č. 270/1995 Z.z., o státním jazyku Slovenské republiky¹³.

Znalost slovenštiny v zahraničí je podporována prostřednictvím *Literárne informačného centra*, které zřídilo ministerstvo kultury Slovenské republiky s cílem vytvořit materiální a organizační zázemí pro slovensky píšící autory a překladatele. Jazyková výuka mezi činnosti centra nespadá.

Podpora slovenské diaspory je obsažena v zákoně č. 474/2005 Z.z., o Slovácích žijících v zahraničí¹⁴. Mezi oblasti podpory, které stát poskytuje Slovákům žijícím v zahraničí spadá i podpora v oblasti vzdělávání, vědy a výzkumu. O podporu mohou podle pravidel stanovených zákonem žádat jak fyzické, tak právnické osoby.

Spojené království

Spojené království nemá *de iure* žádný oficiální jazyk, *de facto* jím však je angličtina. Britská vláda realizuje a financuje výuku angličtiny v zahraničí skrze organizaci British Council, která byla založena v roce 1934. Kromě budování vzájemných vztahů mezi Brity a cizinci tato instituce působí ve více než 100 zemích světa, v nichž organizuje vzdělávací programy a poskytuje služby v angličtině (mimo vzdělávání též např. v oblasti umění). British Council dále uskutečňuje výuku angličtiny v rozvojových a válkou postižených zemích bez internetu a možnosti rozhlasového a televizního vysílání a pořádá více než 3 miliony oficiálních jazykových zkoušek po celém světě, po jejichž absolvování je možné získat jazykový certifikát. Svou prací v oblasti vzdělávání přispívá k transformaci státních vzdělávacích systémů, vytvoření otevřenější společnosti a více příležitostí pro mladé lidi. Podrobnější informace o dalších činnostech British Council jsou dostupné na její webové stránce.

Podporu výuky angličtiny pro občany žijící v zahraničí stát neposkytuje, což odůvodňuje tím, že Britové žijící v zahraničí mají možnost využití výuky angličtiny poskytované British Council v jiných zemích. Většina Britů žijících v zahraničí navíc hovoří anglicky velmi dobře, tudíž

---

¹³Dostupný na: <http://www.culture.gov.sk/posobnost-ministerstva/statny-jazyk/zakon-o-statnom-jazyku-c2.html>

¹⁴Dostupný na: <http://www.uszz.sk/sk/zakon-4742005-zz-o-slovakoch-zijucich-v-zahranici>

požadavek výuky anglického jazyka je z jejich strany minimální.

Španělsko

Kastilština je oficiálním španělským jazykem, všichni Španělé mají právo a povinnost užívat tento jazyk v oficiálním kontaktu s úřady. Autonomní komunity mohou v jednotlivých případech určit další španělský jazyk jako oficiální v souladu s jejich ústavními pravomocemi¹⁵. Jako další jazyky jsou v současné době uznány baskičtina v Baskické komunitě, katalánština v Katalánii a na Baleárských ostrovech, galičtina v Galícii a valencijská v Komunitě Valencie.

Ústavní soud judikoval, že oficiálním jazykem je jazyk, který je uznáván správními orgány jako běžný nástroj komunikace mezi nimi a soukromými subjekty.

V zahraničí je podporována pouze oficiální španělština. Za její podporu je odpovědný Institut Cervantes, který byl v roce 1991 zřízen španělskou vládou, která také jeho činnost financuje, s cílem španělskou a hispanoamerickou kulturu. Hlavní sídlo Institutu Cervantes se nachází v Madridu.

Mezi činnosti této instituce patří:

- Pořádání zkoušek DELE a vydávání diplomů a certifikátů pro své studenty
- Pořádání kurzů španělštiny
- Pořádání školení pro učitele španělštiny
- Podpora aktivit hispanistů
- Pořádání kulturních aktivit ve spolupráci s jinými organizacemi

V současné době má tento institut pobočky ve 43 zemích, mezi jinými v České republice.

Žádná podpora pro španělskou diasporu neexistuje.

Švédsko

Podle jazykového zákona z roku 2009 má švédština statut hlavního jazyka¹⁶. Zákon dále stanoví postavení menšinových jazyků, kterými jsou finština, jidiš, tornedalská finština, romština a sámština.

Švédský stát od roku 1945 financuje činnost Švédského institutu, jehož cílem je podporovat

---

¹⁵Sekce 3 Ústavy Španělska, dostupná na:

http://www.congreso.es/portal/page/portal/Congreso/Congreso/Hist_Normas/Norm/const_espa_texto_ingles_0.pdf

¹⁶Dostupný na: <http://www.government.se/sb/d/8317/a/138133>

povědomí o švédské kultuře a jazyku v zahraničí. Pokud jde o výuku jazyka, vytváří institut tzv. instrukce pro výuku švédštiny na univerzitní úrovni. V současné době se podle těchto instrukcí vyučuje na 220 univerzitách ve více jak 40 zemích světa. Švédština je také vyučována v rámci programů výuky germánských jazyků a programu Skandinávských studií. Švédský institut poskytuje univerzitám výukové materiály, financuje činnost lektorů, organizuje konference pro učitele v zahraničí, podporuje letní školy ve Švédsku, spravuje vzdělávací web pro výuku švédštiny.

Podle výroční zprávy z roku 2013 na tyto činnosti poskytl institut 18 mil. švédských korun.

Švédská národní agentura pro vzdělávání je odpovědná za výuku švédštiny pro děti žijící v zahraničí. Agentura organizuje činnost 19 švédských škol v zahraničí, na kterých studuje cca 1300 dětí plně švédský vzdělávací program. Pro děti, které se nemohou účastnit této výuky a navštěvují místní školy existuje systém vzdělávacích instrukcí, podle kterých se mohou učit švédsky pod vedením rodičů nebo v rámci širších skupin. Tato výuka má nárok na státní podporu. V roce 2013/14 se této formy výuky švédštiny účastnilo asi 4700 dětí.

Výuku švédštiny pro dospělé organizuje Královská společnost pro švédskou kulturu v zahraničí. Jde o neziskovou organizaci organizující lekce, semináře a kurzy švédštiny.

Země mimo Evropskou unii

Norsko

V Norsku neexistuje žádná právní definice oficiálního jazyka. Jako oficiální jazyk je obecně uznáván ten, který je akceptován při kontaktu ze strany správních orgánů. Oficiálním úředním jazykem je tak norština, ovšem ústava a zákon o Sámech¹⁷ stanoví, že jazyk Sámů je rovnocenný norštině a může být používán jako jazyk pro úřední komunikaci, ovšem jeho používání je zákonem ve srovnání s norštinou z praktických důvodů omezeno.

V zahraničí je podporována pouze norština. Výuka norštiny je zajišťována formou grantů pro vyšší vzdělávací instituce poskytující výuku norštiny v zahraničí a formou vysílání lektorů do zahraničí. Program je zajišťován Norským centrem pro mezinárodní spolupráci ve vzdělávání.

Granty pro vzdělávací instituce mají formu jednak učebních grantů, jejichž cílem je uhradit část nákladů vzdělávacím institucím, které poskytují výuku norštiny - jde zejména o úhradu literatury,

---

¹⁷Zákon o Sámech, dostupný na: <http://www.regjeringen.no/en/doc/laws/acts/the-sami-act-.html?id=449701>

technického vybavení, filmových CD a výukových materiálů, a jednak formou konferenčních grantů, jejichž cílem je podpora konferencí týkajících se norského jazyka, literatury a kultury.

Další formou je podpora činnosti lektorů norského jazyka v zahraničních institucích poskytujících výuku norského jazyka. V současné době se norština vyučuje na 140 univerzitách ve 30 zemích světa, nejvíce v Německu, USA a v Rusku.

Gruzie

V souladu s čl. 8 gruzínské ústavy je oficiálním jazykem gruzínština a v autonomní oblasti Abcházie je oficiálním jazykem abcházština.

Gruzie nepodporuje žádným způsobem výuku oficiálních jazyků v zahraničí, podporuje ovšem výuku oficiálních jazyků pro diasporu. Tato oblast spadá do kompetence ministerstva pro záležitosti gruzínské diaspory, které spolupracuje s ministerstvem školství. Tato ministerstva připravují vzdělávací plány a učebnice pro nedělní gruzínské školy v zahraničí. Vzdělávací plány a učebnice jsou poskytovány také státním školám v Turecku v oblastech s početnou gruzínskou menšinou, ve kterých je umožněna výuka v gruzínském jazyce.

Ministerstvo pro záležitosti gruzínské diaspory také na webových stránkách zpřístupňuje on-line knihy a audio CD. V současné době ministerstvo připravuje on-line interaktivní jazykové kurzy.

Srbsko

Podle čl. 10 ústavy Republiky Srbsko je srbština oficiálním jazykem. Výuka srbštiny v zahraničí pro první stupeň vzdělávání je organizována v rámci tří programů:

- a) Srbský jazyk
- b) Můj domov Srbsko
- c) Základy kultur Srbského lidu

Programy jsou vyučovány srbskými pedagogy v rozsahu 105 – 114 hodin týdně. Pedagogové musí pro vyslání do zahraničí složit zvláštní licenci a musí mít minimálně pět let praxe v oboru a musí prokázat znalost jazyka země, do které jsou vysíláni na minimální úrovni B1. Výběrové řízení vypisuje ministerstvo školství. Náklady na výjezdy učitelů jsou hrazeny ze státního rozpočtu. Program je určen zejména pro srbskou diasporu v zahraničí.

Švýcarsko

Švýcarsko má čtyři úřední jazyky: němčinu, francouzštinu, italštinu a rétorománštinu, přičemž uvedené pořadí vyjadřuje i jejich zastoupení v zemi (t.j. němčina je nejpoužívanější jazyk, rétorománština nejméně používaný – hovoří jí pouze cca 1% populace Švýcarska). Právní úpravu úředních jazyků obsahují tři články švýcarské ústavy (ustanovení čl. 4, čl. 18 a čl. 70) a federální zákon o národních jazycích, který je však dostupný jen v německém a francouzském znění. Švýcarská ústava uznává právo příslušníků jednotlivých jazykových skupin komunikovat ve svém vlastním jazyce, přičemž první tři výše zmíněné jazyky jsou plnoprávné úřední jazyky Švýcarska, do kterých musí být přeloženy všechny oficiální dokumenty a platné právní normy země. Rétorománština je tzv. částečný úřední jazyk pro účel komunikace s románskou menšinou.

Švýcarsko poskytuje státní podporu na výuku svých úředních jazyků v zahraničí v souladu s ustanoveními čl. 3 a 4 zákona o vzdělávání Švýcarů žijících v zahraničí. Uvedený předpis se však vztahuje pouze na němčinu a francouzštinu, jakožto převládající úřední jazyky země. Švýcarští učitelé vyučují v němčině, francouzštině a dále i na mezinárodních školách. Podle ustanovení čl. 10 výše zmíněného zákona jsou švýcarští učitelé působící na mezinárodních školách finančně podporováni federální vládou země ve více než 18 oblastech světa.